

Toelatingsexamen arts

2020

Generieke competenties (GC)

CLEAR

CLEAR staat voor Conflicthantering, Luistervaardigheid, Empathie, Aandacht, Reflectie en Respect. Het toetst je communicatieve competenties. Als woord combineert CLEAR de C van communicatie met een belangrijk kenmerk van goede communicatie, met name duidelijkheid of helderheid.

In deze proef worden de volgende dimensies getoetst:

- persoonlijke aandacht geven aan de ander en respectvol met elkaar omgaan;
- je inleven in de situatie en in de belevingswereld van de ander;
- constructief communiceren binnen een (familiaal) relatienetwerk, met aandacht voor loyaliteit en waardigheid van alle betrokkenen;
- een constructieve houding aannemen in conflictsituaties en situaties met hevige emoties of uitzichtloosheid;
- de gevolgen van je eigen gedrag inschatten in een relationele situatie met kwetsbare personen;
- een onderscheid maken tussen objectieve feiten, interpretaties ervan en subjectieve beleving.

Je krijgt vijftien vragen. Sommige vragen vertrekken van een situatie waarmee een adolescent in aanraking kan komen, bijvoorbeeld in familie- of vriendenkring, in schoolverband, tijdens een stage of studentenjob of in een jeugdbeweging of sportclub. Voor elke casus duid je de reactie of houding aan die het meest gepast is om een bepaalde uitkomst te bereiken. In andere vragen geef je aan welke uitspraak of boodschap het best beantwoordt aan de relationele stijl of gesprekstijl die in de opgave vermeld staat. Telkens is er slechts één juist antwoord, met name het antwoord dat het meest voldoet aan de vraagstelling.

Gelieve bij elke vraag goed te letten op wat er in de opgave staat en enkel deze informatie te gebruiken bij het oplossen van de vraag.

Alle situaties zijn fictief, elke gelijkenis met een bestaande persoon of situatie berust louter op toeval. De definitieve antwoorden moet je invullen op het antwoordblad.

Mijnheer Spillebeen wordt binnenkort 90 jaar maar geniet nog van het leven. Hij heeft het steeds moeilijker om op eigen houtje zijn huishouden te doen. Tegelijk wil hij geen hulp aanvaarden. Hij is van mening dat hij alles nog goed alleen kan en hij wil geen bemoeienissen in zijn huis. De familie begint zich nu stilaan zorgen te maken omdat het huis steeds vuiler wordt en hij ook niet meer voldoende eet en sterk vermagert.

Na herhaalde vruchteloze pogingen om hulp in te schakelen, wil Jan, de oudste van de vier kinderen, dit nu eens bespreekbaar maken met hun vader om die situatie aan te pakken. Met welke openingszin is Jan het meest respectvol?

- <A> We hebben met ons vieren eens over de toestand hier in huis gesproken en we vinden dat het zo niet meer gaat.
- Het zou goed zijn dat je toch wat meer hulp aanvaardt bij de maaltijden en het huishouden, hier is het telefoonnummer van de dienst gezinszorg.
- <C> Wat denk je ervan om eens een dienst in te schakelen die hulp biedt bij het huishouden en de maaltijden?
- <D> Wil je ons even helpen denken over wat er je de komende jaren het meest comfort biedt?

Jullie gaan deze zomer met een vriendengroep van zes op vakantie. Er moet dringend een bestemming worden gekozen want hoe langer jullie wachten, hoe hoger de prijs oploopt. Het wordt ofwel een feestvakantie op Mallorca, ofwel een trektocht door Oostenrijk.

Hoe komen jullie tot een effectieve beslissing waarbij de kans op tevredenheid voor iedereen het grootst is?

- <A> Je gooit een muntstuk op en er wordt beslist aan de hand van kop of munt: kop is Mallorca, munt is Oostenrijk.
- Je maakt samen met je beste vriendin een keuze over de bestemming en tracht de anderen van deze keuze te overtuigen.
- <C> Je maakt met de groep een lijstje van de pro's en contra's van elke optie en beslist daarna samen waar jullie naartoe gaan.
- <D> De beslissing wordt genomen op basis van een anonieme stemming: de optie met de meeste stemmen wint.

Welke beschrijving berust op observatie en niet op interpretatie?

- <A> Dirk heeft lang haar.
- Dirk gaat niet graag naar de kapper.
- <C> Dirk wast zijn haar minstens drie keer per week.
- <D> Dirk draagt zijn haar het liefst in een staart.

Communicatie in een groep kan bekeken worden vanuit het effect dat de tussenkomst van een groepslid heeft. Taakgerichte tussenkomsten dragen vooral bij tot het voltooien van de groepstaak. Procesgerichte tussenkomsten dragen vooral bij tot de goede relaties in de groep. Dysfunctionele tussenkomsten dienen het eigen belang en zijn storend voor het voltooien van de groepstaak of de goede samenwerkingsrelaties in de groep.

Welk van volgende tussenkomsten is niet dysfunctioneel?

- <A> Uitweiden naar zaken die geen verband hebben met de opdracht
- Zich terugtrekken op de eigen laptop of smartphone
- <C> Grapjes maken en gekke gezichten trekken
- <D> Een gespannen situatie in een bredere context plaatsen

Je wordt niet geselecteerd voor het quizteam bij een interscholenwedstrijd. In de gang bots je op de klastitularis die de uiteindelijke selectie heeft gemaakt, en laat je horen: "ik ben verschrikkelijk kwaad", gevolgd door een pijnlijke blik en een stilte, die doorbroken wordt met "ik heb gehoord dat er nog klasgenoten zijn die woest zijn over de selectie".

Welke vraag getuigt van een empathische luisterhouding bij de klastitularis?

- <A> Hoeveel mensen lopen er nog kwaad rond in de klas?
- Hoe pijnlijk is die niet-selectie bij jou aangekomen?
- <C> Zijn jullie samengekomen om over de selectie te praten?
- <D> Weet jij wel hoe moeilijk het is om zo een selectie te maken?

Bij het openen van de verpakking blijken de ontbijtgranen die je gisteren in de buurtwinkel had gekocht, beschimmeld te zijn. Je gaat terug naar de winkel om je geld terug te vragen. De vrouw aan de kassa doet echter moeilijk en zegt dat het niet mogelijk is om je terug te betalen aangezien je je kassaticket niet meer hebt. Bovendien zegt ze dat ze gelooft dat jij die ontbijtgranen al veel langer geleden hebt gekocht en ze niet op een droge plek hebt bewaard maar in een vochtige opbergruimte.

Welke reactie van jou is het meest oplossingsgericht?

- <A> "Dat is dan meteen de laatste keer dat ik hier iets gekocht heb. Ik ga volgende keer wel naar het grootwarenhuis."
- "Ik zal met plezier mijn verhaal via sociale media delen zodat iedereen kan zien hoe klantvriendelijk jullie hier zijn."
- <C> "Ik vind het ongepast om mij ervan te beschuldigen dat ik die ontbijtgranen al lange tijd vochtig bewaar."
- <D> "Het spijt me dat ik het aankoopbewijs niet bij heb... Kan u het via mijn elektronische klantenkaart opzoeken?"

Je woont met acht personen in een studentenhuis. De sfeer is erg gespannen, want het is examenperiode. Na een zwaar examen heb je behoefte aan ontlasting en je zet de muziek keihard, denkend dat jouw huisgenoten elders aan het studeren zijn of examen aan het doen zijn. Tot er een huisgenoot zonder kloppen jouw kamer binnenstuift en schreeuwt dat hij de nacht heeft doorgewerkt en wil slapen.

Welke reactie is het meest respectvol voor alle betrokkenen?

- <A> Sorry, ik had eerst moeten checken of er nog iemand in huis was.
- Sorry, ik dacht dat ik alleen in huis was en wou me afreageren.
- <C> Toch wel gek dat je in de examenperiode nog in bed ligt op de middag.
- <D> Ik zou willen dat je nooit meer zonder kloppen naar binnen komt.

Je zit in je eerste jaar aan de universiteit. Samen met drie medestudenten moet je over een week een groepswerk inleveren. Jullie hebben een maand geleden in samenspraak beslist wie er welk deel voor zijn rekening zou nemen tegen welke datum. Deze deadline is intussen reeds enkele dagen verstreken en Maryse heeft nog steeds haar deel niet doorgestuurd naar de andere groepsleden.

Hoe kunnen jullie dit probleem op de meest respectvolle wijze aankaarten bij Maryse?

- <A> Haar zeggen dat ze al vier dagen te laat is en dat het haar schuld is als jullie niet op tijd klaar geraken.
- Haar zeggen dat je de professor van het vak zal inlichten over het feit dat zij zich niet professioneel gedraagt.
- <C> Erover zwijgen en hopen dat ze haar deel alsnog nu spoedig afwerkt en aan de rest van de paper toevoegt.
- <D> Haar vragen hoe het komt dat ze te laat is en haar aan jullie afspraak en aan de inleveringsdatum herinneren.

Je zit op kot (studentenkamer) met zes medestudenten. Omdat jullie de fietsen tegen de gevel van het huis plaatsen, zetten jullie de vuilniszakken tegen de gevel van de buurman, waar altijd plaats is. Op een morgen gebeurt dit weer. De buurman komt woedend naar buiten en hij scheldt jullie uit dat jullie grote egoïsten zijn.

Welke reactie zal het conflict niet doen escaleren?

- <A> "Sorry, we gingen er misschien te gemakkelijk van uit dat dit u niet hinderde."
- "Wie dat zegt? We hebben de voorbije maanden nooit een vriendelijk woord gekregen."
- <C> "Wij egoïsten? Mochten er meer parkeerplaatsen zijn voor fietsen, dan was het opgelost."
- <D> "Maak u toch niet zo druk. Het zijn maar vuilniszakken hoor, geen bompakketten."

Je bent student kinesitherapie en ook scoutsleider. Je hebt aan jouw scoutsgroep beloofd om mee een zomerkamp te organiseren en te leiden. Twee maanden voor het vertrek krijg je een uitnodiging om voor een toernooi in Zuid-Spanje mee te reizen met het frisbeeteam van de universiteit. Dat toernooi valt binnen de kampperiode. Je kan er ervaring opdoen als sportkiné. Het is geen gemakkelijke keuze, maar jouw toekomstdroom is om sportkiné te worden, en dus beslis je om het kamp te laten vallen.

Welke communicatie naar de kampleiding is het meest gepast?

- <A> Je legt hen de situatie voor en ook hoe en waarom je deze beslissing hebt genomen.
- Je legt hen de situatie voor en stelt dat je nuttiger bent op het toernooi dan op het kamp.
- <C> Je legt hen de situatie voor en vraagt hen welke beslissing zij zouden nemen.
- <D> Je legt hen de situatie voor en spreekt de hoop uit dat zij het niet erg zullen vinden.

Je zit op café met een vriend die recent een relatiebreuk heeft moeten verwerken. Na enkele pintjes en wat gepraat over koetjes en kalfjes, laat hij horen: "Soms zie ik het echt niet meer zitten".

Welke reactie getuigt van empathisch luisteren?

- <A> "Weet je dat er een zelfmoordlijn bestaat?"
- "Ik denk dat we genoeg gedronken hebben."
- <C> "Wat bedoel je met 'niet meer zien zitten'?"
- <D> "Een relatiebreuk mag je niet onderschatten."

Je huurt met medestudenten een huis met een tuin. Je wil een afscheidsbarbecue houden voor een huisgenoot die voor enkele maanden vertrekt op buitenlandse stage. Gezien het schitterend weer is, wil je de barbecue in de tuin organiseren, wat mogelijk voor geluidsoverlast zal zorgen voor de bewoners van de aanpalende huizen. Daarom wil je een bericht op papier zetten dat je in de brievenbus van de burens zal steken.

Welk bericht is het meest constructief?

- <A> "Als jullie ramen en deuren aan de tuinzijde sluiten, zal de geluidsoverlast wellicht best meevallen."
- "We hopen echt dat dit feestje onze uitstekende relatie niet in gevaar zal brengen."
- <C> "Als jullie te veel hinder ondervinden, zouden we het op prijs stellen dat jullie ons dit komen melden."
- <D> "We zouden het bijzonder jammer vinden, moesten jullie een beroep doen op de lokale politie."

Communicatie in een groep kan bekeken worden vanuit het effect dat de tussenkomst van een groepslid heeft. Taakgerichte tussenkomsten dragen vooral bij tot het voltooien van de groepstaak. Procesgerichte tussenkomsten dragen vooral bij tot de goede relaties in de groep. Dysfunctionele tussenkomsten dienen het eigen belang en zijn storend voor het voltooien van de groepstaak of de goede samenwerkingsrelaties in de groep.

Welk van volgende tussenkomsten is overwegend taakgericht?

- <A> Zich hardop afvragen hoe een voorstel in de toekomst uitgewerkt zal zijn
- Vriendelijk reageren op tussenkomsten van de andere groepsleden
- <C> Non-verbaal sympathie uitdrukken voor je groepsleden
- <D> Grappig reageren op de voorstellen van groepsleden

Een vriendin vraagt of ze 'dat leuke hoedje van jou' mag lenen voor een fuif van haar klas. Je bent erg gehecht aan dat hoedje en bovendien vind je je vriendin vaak slordig. Je bent wel geveleid door de vraag maar je zou het heel erg vinden mocht er met dat hoedje iets gebeuren.

Welke reactie is het meest in lijn met jouw gevoel?

- <A> Dat hoedje is een geschenk van mijn moeder en ik mag het niet uitlenen.
- Ik zou willen dat je me kan geruststellen dat je het hoedje niet zal laten rondslingeren.
- <C> Ik vind het wel fijn om horen dat je mijn hoedje leuk vindt.
- <D> Ik ben bang dat er op zo een fuif te veel dronken mensen rondlopen.

Tijdens een vakantiekamp met de jeugdbeweging heb je de leiding over een groep jongeren. Een van de terugkerende activiteiten is samen gaan skaten. Peter is haantje de voorste en kan het best van allemaal sprongen en salto's maken. Opvallend is wel dat hij het niet nauw neemt met de verplichte veiligheidsmaatregelen die ook vooraf afgesproken zijn met de ouders. Hij vergeet geregeld zijn helm en de knie- en polsbeschermers te gebruiken. Je maakt je zorgen omdat de verzekering bij een eventueel ongeval niet zal tussenkomen in de kosten. Verder denk je dat hij als rolmodel ook snel veel navolging zal krijgen bij de anderen.

Hoe kan je dit probleem het best aanpakken?

- <A> Je neemt Peter apart en je vraagt hem om meer werk te maken van de beschermingstools vooraleer verder te skaten.
- Bij een groepsoverleg feliciteer je Peter met zijn skatetalenten en een andere deelnemer voor perfect gebruikte beschermingstools.
- <C> Aan het begin van de volgende sessie vraag je de groep om vanaf nu extra aandacht te besteden aan het goede gebruik van de beschermingstools.
- <D> Je neemt Peter apart en wijst hem op de gevaren van onbeschermd skaten en op zijn voorbeeldfunctie in de groep.